

Gospodarski List

za kmetijstvo, svilorejo, obrtnijo in druge deželne potrebe.

zhaja 10. in 25.
vsakega meseca.

Velja za pol let.
1 goldinar a. v.

Izdaje ga c. k. kmetijska družba goriška.

TEČAJ II. V Gorici dne 10. decembra 1870. LIST 23.

Zapopadek: 1. Razpis službeni. 2. Razglas. 3. Mošt in vino. 4. Kako se se ima napravili gnojšiče 5. Veliki zbor svilorejceev 6. Oznanilo.

Službeni razpis.

Razpisuje se s tem služba ravnatelja učitelja deželne šole kmetijske v Gorici.

Dolične prošnje naj se podajo deželnemu odboru do 20. decembra t. l. Prošivec mora naznaniti, ktere jezike zna in dokazati, da se je izučil na kaki dobri, javni kmetijski šoli in sicer se da prednost tistim, ki so se izurili na takim učilščih, kjer je praktičen poduk v kmetijstvu naj primerniši naši geografični legi, našemu obnebjju in naravnim razmeram naših zemljšč.

Za plačo se da ravnatelju 1500 gold. na leto in mu bo šla tudi penzija kakor c. kr. uradnikom, če bo zadostoval v prvih 3 letih zahtevam deželnega odbora.

Deželni odbor v Gorici

dne 22. novembra 1870.

Deželni glavar:

Coronini l. r.

Račun prevdarkov za 1. 1871,

po predlogu finančnega odseka c. kr. kmelijske družbe in po sklepu centralnega odbora v seji dne 17. novembra 1871.

Dohodki:

1. 450 udov po 4 f. letnine	f. 1800
2. Podpore:	
a) od deželnega zaloga	500
b) od mesta Goriškega	60
c) od kupčijske družbe	50
d) od občine Tržiške	10
e) od drugih občin	20
3. Posestvo.	
Najemščina	320
4. Časopisi.	
Letnina	240
5. Zaostale letnine in najemščina	672

Skupej: f. 3652.

Stroški.

I. Društvena pisarnica.	
1. Najemščina za stanovanje	f. 80
2. Plača tajnika	800
3. Plača pisarja	180
4. Plača strežaja	100
5. Stroški pisarnice	100
II. Stroški za iztirjatev zaostalih plačil	100
III. Društveni časopisi.	
1. Tisk italjanskega časopisa	f. 408
2. „ slovenskega „	168
3. Vredovanje slov. „	150
4. Doklada za oba lista	72
5. Stroški za razpošiljanje	135
IV. Razni stroški pri tiskariji	60

V. Vrt.

1. Davki „ 79:52

2. Plača za čuvaja (vrtnarja) „ 180:—

VI. Naročnina za časopise „ 30:50

VII. Stroški zavarovalni „ 2:50

VIII. Drugi razni stroški „ 100:—

IX. Kmetijska razstava v Trstu 200:—

Skupaj f. 2945:52

Dohodki: f. 3652

Stroški: f. 2945:52

Ostaja: 706:48

Mošt in vino.

Govoril F. P. v Dornberški Č. l.

(dalje).

V moštu najdemo vodo, v vinu tudi; v moštu nahajamo sladkor, v vinu ne več; v moštu so beljakovci, katerih ni več v vinu; kakor v moštu, tako tudi v vinu najdemo vinskokislino; ravno tako najdemo v-obeh zagoltnic, barvino in pepelikaste soli. Le v vinu pa najdemo, vinski cvet, vinski eter, glicerin in dišeče tvarine, katerih mošt ni še imel.

Mi vidimo tedaj, da mošt zamore vreti vsled sladkorja, iz kterega postane pri vrenji, vinski cvet in ogeljnakislina.

Zdaj še le nekoliko saj v poglavitnem poznamo vino, in na podlagi te vednosti nam bo mogoče umno ravnati z vinom v hramu.

Predolgo bi častito družbo mudil, ko bi hotel v natančno popisovanje vinohranilstva prestopiti, posebno ko je to jako obširno polje znanosti, Le v kratkem naj mi je dovoljeno, omeniti poglavitna opravila pri vinohranjenji, o katerih natančno in obširno govoriti nadjaje se, bode v priložnjem še mi mogoče.

Gospoda! vinohranilstvo ali kletijstvo se veže z vinorejo, in ravno kletijstvo objame vse vednosti in opravila, po katerih se da vino

ohraniti in obdržati. Našteli bomo le naj poglobitnejše točke naravopostave, ki se vežejo z vinoobderžljivostjo in te so :

1. Kolikor več vinskega cveta vino v sebi ima, toliko stanovitnejša je vino.

2. Kolikor več grenko zagoltnosti vino v sebi ima, toliko bolj trpeče je vino.

3. Kolikor bolj je vino pred dohodom zraka obvarvano, toliko dalje časa ostane vino zdravo. To gospoda! je za zdaj poglobiten pogoj in naj tedaj saj prav kratko Vam živo na srce polagam, da varite vino pred dohodom kislogaza. Kislic se prizadeva vedno v vino drezati, in želi z alkoholom se združiti; gnjilec pa ga podpira. Kolikor bolj pogostoma in v več meri, kislogaz k vinu prihaja, toliko večja je nevarnost, da se vino skisa.

Nikdar ne pustimo sodov nepolnih, zalivajmo pridno in pogostoma sode in zamašimo jih dobro; odločimo majhne sodce, iz katerih bomo vsaki dan točili vino, in nikar ne točimo vino za vsakdanjo potrebo iz velikih sodov. Ko pa je sodec prazen, zamašimo ga dobro in tako ga hranimo, ne pa, kakor se žali Bog! prenavadno godi, da, ko je sod prazen, se ga nezamašnega iz hrama zavali; saj se misli, zdaj je že prazen, je tako hitro pošel, in to tako, kakor da bi tega sodček kriv bil.

4. Kolikor v bolj hladnem hranu se vino hrani, toliko dalje časa se bo ohranilo.

Za to pa je treba dobrih hramov.

Dober vinohram je poglobiten pogoj naravnega vinohranilstva. Če hočemo hraniti več let naše vina, gospoda! le dobre hrame si napravimo in imajmo dobro voljo, da jih znamo tudi rabiti. Dober vinohram naj leži proti severju, naj je saj 15 čevljev globok, da gorkota v njega prehitro ne pride; potem dragi Slovenci! nam se ne bo treba bati, da nam bode v poletji naše vino šlo v pogubo. Poglejmo le, kako v nekterih deželah skrbijo za vino, da v vodi, namočijo plakte (rjuhe, in te položijo na sode, da se z puhtenjem vode gorkota, ki se v hrattu nahaja, veže, in tako nekoliko poniža. Celo že pozimi se ledu naberejo, ki jim v poletji v hramih za znižanje toplote služi. Vprašam pa, koliko pa mi za to storimo?

Gospoda! učimo se, i krepko korakajmo tudi v tej znanosti potem bomo v vinoreji napredovali; to bo pravi napredek, ki je gotovo tudi naše posebno geslo. „Vse za napredek in blagostanje kmetijstva“.—

Način, po katerem se ima napraviti gnojišče.

(Spisal K. Ohlsen, v „Acti e Memorie“).

Namen kmetijstva je umetno zemljo prisiliti, da ona rodi, kolikor naj več je mogoče.

Ta umetnost obstoji v tem, da zemlji damo dostojno množino redivnih stvari, to je mnogo gnoja; brez tega posredstva bilo bi vsa umetnost brezvspešna. Zemlja da le takrat *naj večo množino* (maximum) če ima v enaki primeri tudi naj večo množino redivnih stvari, to je gnoja. Ni mogoče misliti rodovitnost zemlje, ko njej pomanjkuje redivnih snov. Z vso pravico smemo tedaj gnoj imenovati podlago poljedelstva. Namen poljedelstva ima biti, kolikor mogoče mnogo gnoja napraviti po naj nižji ceni, ga umno hraniti in vspešno porabiti. Tam, kjer se na gnoj ne pazi, kjer še ne poznajo poljedelci veliko vrednost gnoja in ga ne umejo ceniti, je poljedelstvo še na nizki stopinji.

Naj poglobitnejši gnoj je brez dvombe navadni *hlevski gnoj*; njega poljedelci čislajo in z vso pravico velja on za izgledni, naj boljši gnoj.

Umen gospodar bo tedaj pazil, da bo dobil *mного dobrega gnoja*.

Množina in lastnost hlevska gnoja je odvisna od števila živine, ki napravlja izmetke, potem od kakšnosti, sploh od dobrote krme, katero se živalim poklada, ker gotovo velja, da od dobro rejene živine dobimo tudi boljši gnoj. Tudi množina in dobrotta stelje ima vpliv na vrednost hlevskega gnoja; gotovo tudi kolikor bolj je stelja sposobna, živalske izmete povžiti, toliko boljši je hlevski gnoj.

Poglobitna naloga tedaj je, gnoju ohraniti vse redivne snove, in vsaktero pogubo odvrniti.

Žali Bog, da se dozdej še premalo pazi na hlevski gnoj! Že mnogo se je pisarilo o velikih pogubah, ki se godijo pri slabem hranjenji gnoja. *)

*) Tudi v našem listu smo že dovolj o tem govorili; opustimo tedaj v tem členu č. g. pisatelja obširnejše dotične razprave popisati.

Da pa te zgube odstranimo, in da dobimo izvrsten gnoj, moremo skrbeti:

1. da je hlev tako uredjen, da se vsa scavnica odteka po jareku v jamo, ki je zvonaj hleva napravljena za k gnojnico. Tla, na katerih živina stoji, morejo biti tedaj trda, neprodirljiva in morejo nekoliko biti nagnjena da se vsa tekočina leliko odceja v jarek.

2. Da imamo dobro in umno vredjeno gnojišče. Gnojišče more biti blizo hleva; more biti dostojno široko in dolgo, vse se ve da v pravi primeri z množino gnoja; more biti obzidano. Sploh naj je gnojišče tako vredjeno, da ne spira voda gnojni kup, bodi si voda deževna, ali voda, ki iz zemlje izvira. Dno gnojišča mora biti nagnjeno, za en čevljev. Na nižji strani gnojišča se skoplje bolj plitvo jamo, v katero se ima stekati vsa gnojnica, ki se odteka iz gnojnega kupa, in tudi scavnica iz hleva ima se stekati v to jamo. Po tleh jareka se položi dve vrsti vejevja, Z gnojnico se pridno poliva gnojišče. V prilogi je načrt gnojišča in v poslednjem je dotično pojasnilo načrta:

Pojasnilo načrta dobrega gnojišča.

(po dr. Ohlsen - u)

A. - črtež hleva.

B. črtež gnojišča.

A. - stranski vid (profil) hleva.

B. - profil gnojišča.

- a) jarek kamniti za izcejanje scavnice.
- b) podzemeljski rov za iztekanje gnojnice v jamo.
- c) jama, v katero se steka scavnica iz hleva in gnojnica iz gnojišča.
- d) prostor za gnojišče določeno.
- e) Tla pomostena in nagnjena.
- f) luknja za odpelavanje gnojnice.
- g. dve vrsti vejevja,
- h) prostor za prihod zraka.
- ž) pokrov gnojišča, ki je sicer premakljiv.
- k) pokrov jame za gnojnico.

Veliki zbor svilorejcev

v Gorici dne 28 in 29. novembra 1870.

Po prvem načrtu imel bi biti zbor le za svilorejce naše dežele; obilno število vdeležnikov iz drugih pokrajin je pripomoglo, da je bil ta zbor mednaroden. Bil je v resnici značaj mednaroden, ker sklepi so vsi bili za občno in obširno sprejeti.

Vdeležilo se je blizo sto udov, ki so bili iz raznih dežel; zdatno množino vdeležnikov je poslalo južno Tirolsko; pa tudi Trst Istra, Dalmatinsko, Krajnsko, Moravsko, vse te dežele so bile zastopane po poslancih. Iz Italije je prišlo tudi mnogo gostov, posebno iz sosednjega Furlanskega.

Veliki zbor je pričel predsednik kmetijske družbe gospod deželni glavar grof Coronini z prav srčnim pozdravom in krasnim govorom. Bil je enoglasno z navdušnostjo izvoljen za predsednika čast. gospod deželni glavar grof Coronini in ravno njegovi skrbi, izurjenosti in izvrtnosti se ima zahvaliti, da je zborovanje z pravim vspehom se vršilo.

Sledeča vprašanja bila so pri obravnavi:

1. Kakšne skušnje so se napravile do zdaj z semenom po celičnem načinu v Goriški deželi?

Sporočevalca o tej točki bila sta v sviloreji slavnoznana gg. d.r. Chiozza in d.r. Levi.

2. Kako bi se moglo po celičnem načinu napravljenemu seme splošno razširiti.

O tej točki je sporočal občno spoštovani gosp. Haberlandt, vodja c. kr. poskuševališča za svilstvo v Gorici.

3. Kake skušnje so se izvršile z čiščenjem izrejevališč; sporočevavec je bil g. dr. Verson.

4. Kteri načini izreje dajo naj večo zagotovilo dobrega vspeha, sporočal g. prof. Susani.

V prihodnjem listu obečamo obširen popis teh zanimivih razgovorov, za denes pa omenimo le to, da vsi nasveti so bili natančni

in vestno sklenjeni, in nadjati se je, da bodo to zborovanje zdatno pospeševalo svilorejo; ki ima biti izvirek blagostanja za naše dežele.

Slednjic se je sklenulo, v prihodnjem letu zopet sklicati mednarodni shod svilorejcev, in odločilo se je mesto Videm, v katerem se v prihodnjem snide svilorejski zbor. —

Oznanilo.

C. kr. poskuševališče za svilorejo v Gorici je prejelo od gosp. grofa Alfreda Coronini-ja 30 unč semena domačega sviloprejskega plemena

Preiskavalo se je to seme od c. kr. poskuševališča, in preiskava kaže, da je popolnoma zdravo - 1 unča velja 14 fr.

Tudi od gosp. Galiussi-ja iz Trsta ima c. kr. poskuševališče prodati 33 unč zdravega semena domačega plemena po 14 fr. in 25 unč - Japan - semena po 12 fr. —

Častite gospode naročnike „G. L.“ kakor tudi č. gospode družbenike naše kmetijske družbe, podpisano predsedništvo vljudno vabi, da dolične še zaostale zneske izročijo ali podpisanemu predsedništvu ali pa dotičnim predstojnikom kmetijskih podružnic, da se še v teku tega leta zamorelo dovršiti vsi računi in da se vredi premoženje in sploh oskrbnitvo naše družbe.

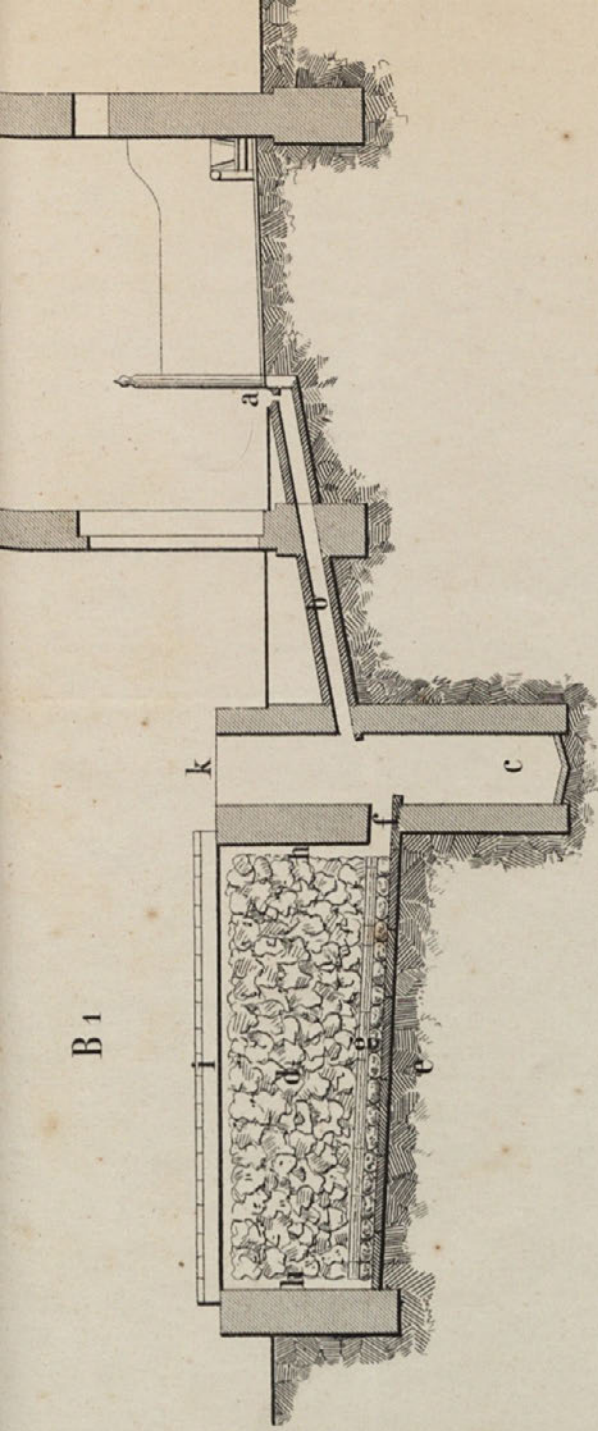
C. kr. kmetijska družba

v Gorici dne 2. decembra 1870.

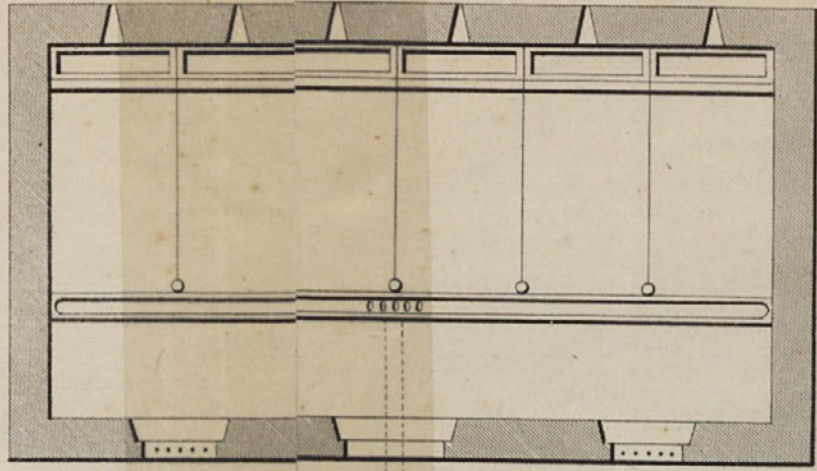
Predsednik:

Coronini.

B₁

A

B

